



KULTURNI DOM
NOVA GORICA



Glasba



Galerija



Film

Ponedeljek, 11. april 2022, ob 20.15

Velika dvorana Kulturnega doma Nova Gorica

41. sezona / 8. koncert

SERVUS WIEN (Ojla, Dunaj! Alo, Beć!)

IRENA GRAFENAUER, flavta

MATE BEKAVAC, klarinet

ACO BIŠČEVIĆ, klavir

JANEZ KREVEL, kontrabas

KLEMEN LEBEN, harmonika

TILEN ARTAČ, pripovedovalec

Servus Wien (Ojla, Dunaj! Alo, Beć!)

Glasbeni portret mesta in njegovih prebivalcev

Dunajski skladatelji Haydn, Mozart, Beethoven, Schubert so zelo znani in priljubljeni med ljubitelji glasbe po vsem svetu. Še bolj znani so valčki in polke skladateljev družine Strauss – vsakega prvega januarja razveseljujejo milijonske množice. Skladatelji revolucionarne druge dunajske šole (Schönberg, Webern, Berg) so poznani predvsem poznavalcem, čeprav so ravno oni utrlji pot sodobni glasbi.

Dunajska salonska glasba je zanimiva predvsem v kontekstu njene socialne vloge, ki jo je imela. Muziciranje v družinsko-prijateljskih in tudi umetniških krogih, na raznih zasebnih srečanjih in zabavah je predstavljalo pomembno interakcijo med umetniki. V intimnem vzdušju salonov so glasbeniki predstavili svoje novitete, bili so v koraku s sodobnimi trendi, ohranjali so medsebojne stike in se zabavali. Za salonsko glasbo, ki je nastajala na Dunaju, je bila posebna njena govorica, vtkana v valčke, polke, ländlerje in druge plese, prežeta s čutnostjo in značilnim dunajskim občutkom za čas. V njej so se prepletali vplivi avstrijske ljudske z glasbo sosednjih držav (predvsem Madžarske, Slovaške) ter judovske skupnosti, ki je bila na Dunaju še posebej močna. Tudi v glasbenih krogih so prevladovali predvsem glasbeniki judovskega porekla. Ruski skladatelj Dmitrij Šostakovič, znan po kompleksnih oblikah in resnih tematikah, se je kot skladatelj filmske glasbe prav tako poigral z valčki, ki zelo spominjajo na dunajsko tradicijo.

Gioachino Rossini in **Frédéric Chopin** sta bila povezana z Dunajem. Chopinove variacije na temo iz Rossinijeve opere *Pepelka* so tipičen predstavnik salonske glasbe 19. stoletja. Znano temo iz takrat priljubljene opere je poljski skladatelj obdelal v nizu prikupnih in virtuoznih variacij.

V Podoknici veje tisto nezmotljivo hrepenenje po smrti, ki je bilo tako značilno za **Franza Schuberta** – brez patetike in drame se poslušalca dotakne na prav ganljiv način. **Theobald Böhm** je bil eden najbolj znanih flavtistov 19. stoletja, reformator, ki je flavto in klarinet povzdignil iz orkestrskih glasbil v solistični glasbili, zaradi česar sta lahko sledili romantičnemu idealu virtuoznosti.

Fritz Kreisler je bil violinist judovskega porekla, ki je tako kot **Korngold** emigriral v Ameriko, v njegovih glasbenih miniaturah pa so zajete vse prvine dunajskega zvona in esprija. Priredil je, in s tem ovekovečil, mnoge tradicionalne plese in napeve, ki so kot dodatki postali sestavni del koncertnega repertoarja vsakega violinista: valčki, koračnice, v katerih zveni Dunaj s svojim hrepenenjem in humorjem.

Flavtist **Franz Doppler**, ki je del življenja preživel na Dunaju, je v svoje skladbe vtkal tudi vplive drugega dela monarhije – Madžarske. Poleg tega je pogosto v svojo glasbo dodal še primesi ciganskega melosa, ki so bile sestavni del kulture avstro-ogrske monarhije. Ciganska glasba je takrat bila simbol eksotike, ognjevitosti, strasti.

Poduhovljena uspavanka **Johanna Brahmsa** je bila poročno darilo prijatelju, violinistu Josephu Joachimu, ki mu je skladatelj posvetil mnogo svojih del, violinist pa jih je premierno izvedel. Skladba je bila sicer neuspešen poskus rešitve Joachimovega zakona.

V novejši zgodovini Dunaja je glasba kabaretov pisala neko drugo zvočno pripoved. Označeval jo je bolj satiričen pogled na mesto, njegove prebivalce in posebneže.

Dunajski staroselci so s svojim specifičnim humorjem in komunikacijo ponosno povezani z vinom. V lokalih Heuriger Dunajčani ponavadi ob živih glasbi in kariranem prtu častijo lokalno pridelano kapljico iz tamkajšnjega vinorodnega okoliša, najpogosteje v obliki brizganca. Poleg vina in klobas, ki jih postrežejo z gorčico ali naribanim hrenom in kajzerico, jim je pomembno, kako jih vidi okolica; radi so urejeni, tudi ko jedo klobase in pijejo vino. Starodavni Dunajčani so odkrito politično nekorektni: tujcev ne marajo, zanje pa so tujci vsi, ki niso Dunajčani, tudi Štajerci, Salzburžani in Tirolci. Sodobni Dunaj je postal multikulturna prestolnica. Priseljenci so mestu dodali nov pridih.

V sodobni dunajski glasbi, ki jo ustvarja krog akademsko izobraženih glasbenikov, kot je tudi nekdanji dunajski filharmonik **Georg Breinschmidt**, se združujejo tipično dunajski elementi (ländler, polka), prvine jazza ter glasbe Balkana in drugih etničnih skupin (srbska manjšina je najštevilčnejša etnična skupina na Dunaju). Kot bi s kranjsko klobaso ali hrenovko postregli ajvar, kajmak ali celo chutney ... Glasba zmore preseči utesnjenost in preiti v novo dimenzijo, za katero je dojemljiva tudi širša množica in ne le peščica poznavalcev, kot je bilo značilno za Schönbergovo dodekafonijo.

Hrenovka je verjetno za marsikoga še vedno najboljša v klasični obliki, vendar pa jo je vredno poizkusiti z marsikaterim dodatkom.

Povzeto po Matetu Bekavcu

Irena Grafenauer je leta 1977 kot izjemno perspektivna mlada glasbenica postala solistka Simfoničnega orkestra Bavarskega radia. V orkestru je bila zaposlena deset let in muzicirala pod vodstvom Rafaela Kubelika in sira Colina Davisa. Umetniško pot je nato nadaljevala kot solistka in pedagoginja: med letoma 1987 in 2016 je bila redna profesorica na Univerzi Mozarteum v Salzburgu. Nastopala je z najboljšimi orkestri (Berlinski filharmoniki, Akademija sv. Martina na poljih, Kraljevi orkester Concertgebouw Amsterdam ...) in z dirigenti, kot so Daniel Barenboim, Bernard Haitink, Wolfgang Sawalisch, Leonard Bernstein. Posnela je 30 plošč, od tega ekskluzivno serijo desetih plošč za založbo Philips, in sodelovala pri veliki glasbeno-založniški izdaji Mozartovih zbranih del na 180 ploščah. Z zlatim častnim znakom svobode Republike Slovenije jo je leta 2003 odlikoval Janez Drnovšek, temu je leta 2005 sledila Prešernova nagrada za življenjsko delo, istega leta je postala častna doktorica Univerze v Ljubljani ter častna članica Slovenske filharmonije in mesta Ljubljana.

Slovenski klarinetist, mednarodno priznani koncertant, dirigent in skladatelj **Mate Bekavac** je med občinstvom in kritiki poznan po svojih interpretacijah z globokim vpogledom, polnokrvnostjo, prepoznavnem tonu in zavirljivi tehniki. Študiral je v Gradcu, pri 18 letih je magistriral na Mozarteumu v Salzburgu. Študij je nadaljeval na šoli za glasbo Juilliard v New Yorku in na Pariškem konservatoriju. Kot solist nastopa v najuglednejših dvoranah sveta s proslavljenimi orkestri (Kraljevi orkester Concertgebouw Amsterdam ter Mahlerjev in Evropski komorni orkester ...) pod taktirko dirigentov, kot so Mariss Jansons, Bernard Haitink, Kurt Masur, Zubin Mehta, Charles Mackerras. Sodeluje z glasbeniki, kot so Gidon Kremer, Jurij Bašmet, Irena Grafenauer, Oleg Maisenberg, Katia Buniatišvili, Sol Gabetta, Alina Ibragimova. Deset let je umetniški vodja glasbenega abonmaja v KD Franca Bernika v Domžalah. Je prejemnik nagrade Prešernovega sklada.

Aco Aleksander Biščević je na ljubljanski glasbeni akademiji študiral glasbeno pedagogiko, na salzburškem Mozarteumu je končal študij petja pri Elisabeth Wilke in Bredi Zakotnik ter čembala pri Wolfgangu Brunnerju. Njegova največja mentorica pa je Irena Grafenauer. Kot operni solist je debitiral leta 2009 na Mozarteumu z vlogo Triqueta v operi Jevgenij Onjegin (Čajkovski). Nastopa na koncertnih in gledaliških odrih širom Evrope. Priznan in cenjen je kot poustvarjalec komorne glasbe, solistično in v različnih manjših sestavih. Trenutno nastopa na koncertih z izborom Schubertovih pesmi, ki jih interpretira kot pevec in pianist.

Janez Krevel je leta 2020 diplomiral iz jazz kontrabasa (pedagoška smer) na Zasebni glasbeni univerzi Gustava Mahlerja v Celovcu, leta 2021 pa na isti ustanovi še iz jazz kontrabasa iz koncertne dejavnosti. Svoje izobraževanje nadaljuje na magistrski stopnji, smer klasični kontrabas, v razredu Andreje Gehring v Celovcu. Kot že sama izobraževalna pot nakazuje, je Krevel zelo raznovrsten glasbenik, ki se v zadnjih letih pojavlja v najrazličnejših zasedbah od profesionalnih orkestrov (Koroški simfonični orkester, Simfonični orkester Vorarlberg, SNG Opera in balet Ljubljana) do raznih komornih zasedb (Jaka Pucihar kvartet, Rok Zalokar kvintet, Igor Bezget trio, Andrej Toplišek kvartet, Magic Pond ...), s katerimi izvaja pretežno avtorsko glasbo tako doma kot v tujini.

Klemen Leben, harmonikar, skladatelj, improvizator, pedagog in raziskovalec, je študiral na Visoki šoli za glasbo Franz Liszt v Weimarju v mojstrskem razredu Ivana Kovala, doktorat je opravljal na doktorski šoli Sibeliusove akademije za glasbo Univerze za umetnost v Helsinkih. Nagrade in ugodne kritike so mu odprle vrata na koncertne odre uglednih prizorišč in festivalov v Evropi in Severni Ameriki. Poleg koncertiranja piše skladbe za raznorazne zasedbe, njegova dela pa so izvajana doma in na tujem. Poučeval je na Visoki šoli za glasbo Franz Liszt v Weimarju, sedaj pa uči na Konservatoriju za glasbo in balet Ljubljana in na ljubljanski Akademiji za glasbo.

Violončelist **Tilen Artač** je magistriral na Akademiji za glasbo v Zagrebu pri Valterju Dešpalju. Glasbeno izobraževanje je nadaljeval na Univerzi za umetnost v Gradcu pri Rudolfu Leopoldu ter komorno glasbo pri Chii Chouu. Kot solist in komorni glasbenik nastopa doma in na tujem. Kot član ansambla Cellomania (ansambel 12 violončelov) je sodeloval z glasbeniki, kot sta Miša Majski in Giovanni Sollima. Od leta 2004 je član ekipe imitatorjev in ustvarjalcev radijske oddaje Radio Ga Ga, sodeloval je tudi v televizijski oddaji Hri-bar. Leta 2012 je prejel nagrado Franeta Milčinskega – Ježka, ki jo podeljuje RTV Slovenija. Na tokratnem koncertu bo nastopil v vlogi pripovedovalca.

Metka Sulič

PROGRAM:

■ D. ŠOSTAKOVIČ (1906–1975):

- Pomladni valček
- Šaljivi valček
- Valček št. 3
- Valček z lajno

■ F. CHOPIN (1810–1849):

Variacije na temo iz Rossinijeve opere **Pepelka**

■ F. SCHUBERT (1797–1828) / T. BÖHM (1794–1881):

Podoknica, priredba pesmi za flavto in klavir

■ F. KREISLER (1875–1962):

Miniaturna dunajska koračnica

■ E. W. KORNGOLD (1897–1957):

Prizor na vrtu

■ F. KREISLER (1875–1962):

Sinkopirana koračnica

■ F. DOPPLER (1821–1883):

Andante in rondo za flavto, violino in klavir, op. 25

■ J. BRAHMS (1833–1897):

Poduhovljena uspavanka, op. 91/2

■ G. KREISLER (1922–2011):

Polka o telefonskem imeniku

■ C. RIEDER (1819–1886) / ponarodela:

Sebi v slovo – za vedno vesel

■ G. KREISLER (1922–2011):

Polka o državnem uradniku

■ J. SCHRAMMEL (1850–1893):

Dunaj bo vedno Dunaj, koračnica

■ G. BREINSCHMID (1973):

- Dunaj ostaja Krk
- Mimo naju ne more nihče
- Musette št. 2
- Skubekova radost
- Duhovita dunajska pesem
- Schönbergov stomp
- Florentinska koračnica
- Končati je treba, ko je najlepše
- Konec

NAPOVEDUJEMO:

■ Torek, 10. maj 2022, ob 20.00

Cerkev Marijinega oznanjenja v Novi Gorici
Glasbe z vrtov sv. Frančiška

MITTELVOX ENSEMBLE

Mateja Černic, dirigentka

■ Četrtek, 12. maj 2022, ob 20.00

Grad Kromberk
Grajske harmonije

11. sezona / 4. koncert

GODALNI KVARTET VERMILION

Marika Przybył, violina

Uroš Bičanin, violina

Barbara Grahor Vovk, viola

Jošt Kosmač, violončelo

■ Ponedeljek, 16. maj 2022, ob 20.15

Glasbeni abonma

41. koncertna sezona / 9. koncert

ANSAMBEL IL POMO D'ORO

Federico Guglielmo, violina in umetniško vodenje

Raffaele La Ragione, mandolina – solist

Elisa Citterio, violina

Francesco Lovato, viola

Francesco Galligioni, čelo

Alessandro Pivelli, bas

Roberto Loreggian, čembalo



KULTURNI DOM
NOVA GORICA



Glasba



Galerija



Film

Bevkov trg 4
5000 Nova Gorica

E: pr@kulturnidom-ng.si

W: www.kulturnidom-ng.si

T: +386 (0)5 335 40 13